یادگیرنہ

انور حسین زرین

یادګیرنه

PROPERTY OF
ACKU
9280

انور حسین زرین

یاد گیرنه

Dedicated to the people of Twin Cities
Minneapolis-Saint Paul, Minnesota, USA
for their
Love and understanding

انور حسین زرین
(پلئي، ملاکند)
۲۱.٤.۹۸

ټول حقوق په حق د مصنف محفوظ دي

شاعر	انور حسين زرين
د کتاب نوم	يادګيرنه
سمون او ډون	محمد جمال خان ختک
ليک دود	فرمان علي او
	راحيله بيګم
ليک	محمد سعيد
شميره	۵۰۰
د چاپ ځائي	تاپ پرنټرز ، پيښور
د چاپ کال	مئ ۱۹۹۸

ياد ګيرنه

په دې مجموعه کښې شاملې غزلې او نظمونه ما زيات تر د خپل سفر دوران(1996-1988) امريکه کښې ليکلي د هر نظم او غزل سره م د ليک تاريخ، ځائې او کال ورکړې دې دا هر څه ما څه د خپل ياداشت د پاره او څه د هغې اشنا د زړه د پاره کړی د چا ذکر چه ما په خپل اولنې کتاب "نمر پرست" کښې کړې

د کتاب نوم ډاکټر محمد جمال خان خټک ايښې۔ سمون اودون ئې هم هغه کړې ولې چه د چا خبره ما لا خبره نه وی کړې چه هغه په پوهه شي ما وې راشه دا کار هم دهٔ ته پريږدم۔ داسې ښکاری جمال خان کتاب په درې برخو کښې تقسيم کړی يعنی زما خبرې۔ اشنا ته خبرې او دنيا ته خبرې۔

په دې هر څه کښې ډيرو ملګرو او دوستانو ځما حوصله افزائ کړې ده او زه ئې ډير مشکور يم ۔ دلته زه د هغو ټولو نومونه خو نه شم اخستې خو يو نوم به ضرور اخلم او هغه دې سلمه شاهين۔ د شاعری په مد کښې هغه ځما ا ستاذه ده ځما د اولنی کتاب نمر پرست اصلاح ئې د سره تر اخر پورې کړې وه خو هغه وخت ئې ما شکريه نه وه ادا کړې که هغې ځما حوصله افزائ نه وې کړې نو نه به دا کتاب وو او نه نمر پرست.

د کتابت کار محمد سعيد ډير په اخلاص او مينه کړې زه د هغه د دې هر څه د زړه د اخلاصه شکريه ادا کوم

انور حسين زرين

پلئې، ملاکنډ

سریزه

داکتر فرمان علی[1]

داکتر انور حسین زرین ځما یو ډیر پخواني دوست دې او ځمونږ د دې دوستانې ډیر وخت یو ځائې په یوه اداره کښې تیر شوې دې هم له دې کبله مو یو بل سره دومره نزدیکت دې چه بې خبرو هم د یو بل په احساساتو پوهیږو ولې اته کاله پکښې دا سې هم تیر شوی دی چه زرین امریکې ته تلې وو او په دغه دوران کښې ځمونږ ډیره کمه رابطه وه دا زیر نظر کتاب "یادگیرنه" د دغه وخت پیداوار دې د دې کتاب د لوستو سره ماته دا سې محسوسیزی لکه چه دا کتاب نه بلکه زرین په خپله وې ولې چه د زرین په عملی ژوند او د دې کتاب په وینا کښې هیڅ فرق (بیلگلوټ) نشته خو د دې روښ حقیقت باوجود ځما کوشش به دا وې چه زه خپل دوست شاته کړم او صرف د هغه د دې کتاب په حواله سره بحث اوکړم.

د دې کتاب د کتو سره چه ځما ذهن کښې کومې خبرې را ځی نو هغه دا دی چه د دې کتاب موضوع څه ده؟ د دغه موضوع بیانولو د پاره هغه کومه طریقه اختیار کړې ده؟ او زرین په کومه کومه حواله سره د نورو شاعرانو نه بیل تلې دې؟

د موضوع په باره کښې خو به د اوایم چه اگرچه د کتاب نوم "یادگیرنه" ده د کتاب موضوع روایتی مینه نه بلکه

---

1 Research Specialist, IDS Agricultural University, Peshawar

انساني معاشره ده. انساني معاشره د مختلفو تضاداتو مجموعه ده. خان او غريب، ملا او ډم، عاشق او معشوقه، غم او خوشحالي، مصيبت او راحت د دې تضاداتو يو څو ښکاره مثالونه دي زرين د بعضې تضاداتو هډو قائل نه دې لکه خان او غريب يا ملا او ډم هغه ته دا بالکل د رسمونو رواجونو او غلطو عقيدو په نوم جوړې شوې کندې کپرې ښکاري چه ساتل ئې بې ځايه او ختمول ئې ضروري دي په دا سې حالاتو کښې هغه په انساني معاشره کښې د برابرۍ قايمولو درس ورکوي په دې لړ کښې وئيلې شوې ډير نظمونه د زرين د ژورې مشاهدې عکاسي کوي او دا مشاهده يو وختيزه نه بلکه روانه سلسله ده چه په هر وخت او ځائې کښې شروع وي او پکښې د خپل چا پيرچل هر وګړې شامل وي تر دې چه خپل ځان هم د تنقيد نه اوچت نه ګڼري او کله چه مناسب اوګڼري نو ډير بې کرکې بحث پرې کوي چه تنقيدي هم وي او تعميري هم.
بعضې تضادات لکه غم او ښادي مصيبت او راحت او يا د عشق دواړه ارخونه يعنې عاشق او معشوقه زرين د انساني معاشرې يو دا سې حقيقت مني چه د انساني ارتقا د پاره ضروري دي په دې حواله سره هم د هغه ګڼر شميره نظمونه په دې ګواه دي چه زرين غير موافق حالاتو سره په ډير همت او مړانه خپل ځان او چاپيرچل سمول غواړي د حالاتو تيرې چه څومره هم زياتيږي د اميدونو رڼرا ګانې هغه ته ښکاري د دغه اميدونو په اسره او د همت او مړانې په وسيله زرين د معاشرې هر وګړى مخ په وړاندې د ارتقاء په لور روان ليدل غواړي.

د یو حساس انسان په توګه زرین د ډیرو پاکو جذبو مالک دی د حسن او رنګونو ستائنه او د ظلم او ذیاتی غندنه خو هر چا کړې ده ولې په هجر کښې د صبر او شکر او په مصیبت کښې دَ همت او استقلال مظاهره ډیرو کمو خلقو کړې ده چه پکښې زرین هم شامل دې په تیارو کښې رڼرا لټول په ژړا کښې خندا کول ژوند خپل استاذ ګرځول او د دغې استاذ نه د ژوند رازونه زده کول د ده خاصه ده.

د ژوند د رازونو ښودلو د پاره زرین د شاعرۍ لاَر اختیار کړې ده ولې د ده شاعری محض د الفاظو ترون نه دې بلکه د جذباتو او احساساتو ترجمانی ده چه د زړه د بیخه راپورته شوې ده او دغه وجه ده چه دې کتاب کښې نظمونه ډیر او غزلې کمې ښکاری ولې چه غزل د پښتو شاعرۍ خپله برخه نه ده د غزل په مقابله کښې د نظم بحرونه د پښتون د تیز او ساده مزاج تر ډیره حد ترجمانی کولې شی د ده هر نظم د یو خاص واقعې ذکر دې چه د جدا جدا سرخط لاندې وئیلې شوې دې .

د زرین په نظم او غزل دوارو کښې چه څما په خیال کوم ښکلې والې دې نو هغه دا دې چه دهٔ بالکل کلی واله او سوچه پښتو وئیلې ده او بل دا چه زیات زور ئې د مطلب په بیانولو دې نه چه د الفاظو په یو خاص بحر او وزن کښې ترون او کله چه د دوارو مقابله راغلې ده نو ډیر په ښکلی انداز ئې د بحر او وزن قربانی ورکړې ده ولې د خپلو جذباتو او احساساتو سودا ئې هیڅ کله نه ده کړې او څما په خیال دا د هغه په پښتو ادب یو لوی احسان دې.

د زرين شاعري

سليم گل[2]

زرين يو باشعوره او اعلى تعليم يافته انسان دې ورسره ورسره ډير شريف النفس مهذب بنده دې او د يو عاشق په حيث هم د زرين پۀ کردار او گفتار کښې دغه خصوصيات ډير په جوت حيثيت کښې ښکاره دي.
خلق وائې چې څه يې پۀ زړۀ وي هغه يې په خوله وي د زرين د شاعرى د مطالعې دوران کښې ماته د تولونه زيات خوازۀ پۀ دې کښې را ښکاره شو چې څۀ د زرين په زړۀ دي هم هغه يې پۀ خوله وې او دا د يو رښتنى او صادق انسان د معصومتيا انتها وي.ددۀ د خيالاتو او جذباتو د اظهار د تولونه ښکلې رنگ ددۀ معصومانه انداز دې. دې شعرونو کښې ددۀ دا معصومانه اسلوب او سادگې ځومره خوند کوي.

اوس مې هاغه يوه اسره هم پاتې نۀ شوه
نوې کور دِ مبارک شه ډيره ښۀ شوه
تا خو وې چې بې له تابه د بل نۀ شم
هاغه مينه ليونې دِ لاره څۀ شوه
ما وې گورته به يې ځان سره زۀ اُرومه
آ د راز خبره نن رانه ښکاره شوه

---

2 Store Officer, Agricultural University Peshawar, NWFP, Pakistan

لکه څنګه چې ما مخکښې وئیلي دي چې زرین اشنا یو شریف النفس او مهذب انسان دې او دغه رنګ ئې په شاعرۍ کښې‌هم شته نو د هغې په ثبوت کښې دا یو څو شعرونه وړاندې کوم.

څوک د بل په سپکه ولونۀ درنیږي
دا لعئ چې ځان له زرۀ خوشحالوي دې
څۀ حاجت د پشي شا سپکو لوتو ته
دومره ښکته د معیاره ولې ځي دې
دا چې سپکه وائې د بل درنه د ځان
پۀ نظر کښې ځان د ښوو غورزوي دې

خو د مینې او محبت دا ساده چې کله د حیات او کائنات په کارزار نظر اچوي نو د زمانې هوښیارانو ته بیا د اسې سبق ښائې.

ژوند لکه ساز د څۀ اصولو تابع
ته که ژوند نغمه کوې اصول منې به
چه په یو تن ئې رسولې نشې سر ته
زمانه چې څۀ کوي هغه کوې به
راز د عشق زرۀ کښې ساته خو کله کله
تۀ دِ یار د ښرو لاندې پوهوې به
درد د عشق خو عاشق له مشغولا وي
تۀ کۀ خوند دمینې اخلې درد زغمې به

د زرین د شاعری مرکزي رنگ د میني د یوې حادثې باقیات ژړل دې دا باقیات چې اصطلاحاً ورته هجران وائې زرین په ډیر ښکلي شاعرانه انداز کښې وراندې کړي دي:

مینې ناکام عشق لیونې کړمه زۀ
دا چې د غم سوې مصرعې کړمه زۀ
اوس ئې چې غم د هجر زیات شي پۀ ما
شمعې کرم مرې تورې تیرې کړمه زۀ

او یا دا چه وائې:

خۀ مې آرزو د گل راوړې وو ژوند
ایله ئې پانړو کښې راغلې وو ژوند
یوه خاکه وه خاکه پاتې شوله
ما چې ئې ارمان د تکمیل کړې وو ژوند

دا حقیقت دې چې عشق او فن د انسانیت تکمیل کوي خو زرین دَ عشق او فن نه مایوسه دې او په خپل تیر وخت د نادانۍ یو الزام لگوي لکه چه وائي:

دا چې د هر چا روستو پاتې شومه
ما د ورو لوبه گنړلې وو ژوند
اوس مِ دَ تن په غوښو نه ده هغه
چا له چه ما تحفه ساتلې وو ژوند

دغه رنګ دا چه:

په دې دشت د انتظار کښې
څوک زما په انتظار دې
نهٔ د چا په انتظار زهٔ
نهٔ مې څوک په انتظار دې

په انسانيت يقين د هر شاعر او فنکار د خيالاتو يوه لازمي حصه ده زرين هم په خپل دې کتاب کښې په انسانيت د خپلو خيالاتو اظهار کړې دې:

زما ورور دې هغه يهود دې کهٔ کافر دې
تل په غم ئې زهٔ شريک زما ځيګر دې
چې پيدا د يو آدمه شو بيا څنګه؟
خان کاکا په څهٔ اوچت د کسب ګر دې
هيڅ څوک نهٔ غواړي چې پريوزی د سترګو
هغه ته ئې او کهٔ زيد بکر عمر دې
زه زرين ئې دَ زړه وائيم که ئې اورې
نه خبرې چه غړی هغه شاعر دې

په مجموعي حيثيت سره د زرين شاعري د اخلاص معصومانه خيالاتو او جذباتو يوه خوږه او پسته نغمه ده چې چرته لرې د روح په جزيرو کښې راوچتيږی الفاظ ئې روان پاستهٔ او مترنم دي معنې او مطالب ئې عام فهمه او زور فهمه دي.

ډاکټر صیب او د پښتو نظم

حکیم الله جان3

ډاکټر صیب د فکر د شعر رباب ته د زړهٔ په مضراب تنګ ورکړې دې او د زړهٔ د تودو جذبو ارتعاش د هغهٔ د شعوری احساس پرهر ختنولې دې. ډاکټر صیب په نظمونو کښې ښائسته ښائسته خیالونه چیړلی دی په نظم " ناز او پښتو" کښې مره ورې مینئ ته ناز وائ او په خپله ورسره په پښتو کولو پشیمانی راوړی. وائ

د ناز ولې ناز م نهٔ ورو مره وره شوله
نو خلقه ولې م په عشق کښې پښتو کوله

او چه کله خپل ژوبل ژوبل احساس ورله رندئ ته مخه ورکړې ده نو جارئې کوکه وهلې ده

را ساقی منم زهٔ خبر نهٔ وومه
راکه اوس قربان چه د جامونو شوې
څنګه څه حاصل دِ د ژوند شته که نه
اې د مینې اوره د کلونو شوې

ډاکټر صیب هم لکه د نورو ترقی پسندو د خپله ژبې ژوند

او مينې پرمخ تګ غواړي. د "نمر سترګه" نظم کښې دا[13]
سې په رمز کښې وائ.

رابه شي سحر د خوشحالو ونيم
لرې د نمر سترګه په ختو وينم
بيا م نن ماليار مسکې ليدو په خوب
باغ د ګلو بيا په غوړيدو وينم

ډاکټر صيب يو حساس غرې دې او شاعر وى هم حساس د خپل چاپير چل نه ښۀ اګاه دې "سليم شاه ته خط" کښې دا څرګندونه داسې کوى.

ته لوپته يادوې دلته کښې خو
ښځې بربنډې په کوڅو کښې ګرځى
دلته د دې خبرې باک نشته دې
کۀ څوک لغړ څوک په جامو کښې ګرځى

او يا بيا دا چه:

ځوانى به تيره وى خو جوش م شته لا
زوړ به يم زه لا ولوله خو نه ده
راته بيا تير يادونه مه يادوى
ژوند خو احساس څه افسانه خو نه ده

ډاکټر صيب شعرى آمد او آورد ته ميلمانۀ وائ ځکه چه دا

يو قدرتي مَلَکه ده هم په نظم "ميلمانهٔ" کښې داسې اشاره کوی

پټ په زړهٔ کښې خوشحاليږمه هر بيت ته
ميلمانهٔ لکه د لرې وی راغلی
ورکوی چه درد د مينې په جواب کښې
ما ليدلی بې مروته بلا ښکلی

د "خاورو ځلې" نظم کښې د انسانی تخليق د اضدادو ذکر داسې کوی

ما بس د اضدادو مجموعه ګڼرئ
دومره په خپل ځان زهٔ پوهيدلې يم
زه لکه د وخت نه يم چه يو ځلې
خومره فنا همره پائيدلې يم

"عنايت الله ضياء ته خط" نظم کښې چه د وطن ياد ئې په زړهٔ راوريدلې دې وائ.

چه په ياد سره يئ زما د پاره ښکل کړې
د متئ آخرې خاورې مې يادېزی
دلته حسن و ښکلا شته خو ځان ځانی ده
ځکه سترګې مې په هيچا نه خوزيزی

په "موجوديت" نظم کښې انسان ته په خپله د خپلې لار

اوښکلو، دْ تگ و دو، په خپل اعتماد او محنت د منزل حاصلولو سبق ورکوی .

خوند د ژوند ئې درنه واغست څه وهمونه دا سودا دِ
واک د ژوند دِ خپله واخله لار د مۀ پریږده رندو ته
تۀ پخپله یو جهان ئې، معورىٰ د زمکې آسمان
وار خطا نشې د وخت، ازمېښتونو کشالو ته

په یو ځائې کښې د خپل اشنا سره دا سې مخاطب دې

زما او ستا تر منيځ لوظونه چه وعدې وې
څۀ عنوان مِ د غزل څه ئې مصرعه شوه
ما وې گورته به ئې ځان سره زه ورومه
آ د راز خبره نن رانه ښکاره شوه

په نظم "په انسانیت" کښې د ذات پات او مذهب په بنیاد د فرق غندنه په ډیر ښکلی طریقه کوي.

زما ورور دې کۀ یهود دې کۀ کافر دې
تل په غم ئې زۀ شریک زما ځیگر دې
تۀ ئې څۀ گورې او په کښې
انسان څۀ خو بس یو قسمه ځناور دې

د ذات پات او مذهب رسم ورواج د سرخط لاندې د فرسوده نظام په بدلولو زور ورکوی. او وائ

اودرولی ما او تا ځمونږ نیکنو
پیدا ګیر دغه د وخت د ازمیښتونو
اوس بیرئ راته په پښو کښ د ازل
مونږ قیدیان د خپل تاریخ روایتونو

نظم "خاکه" کښې وائ.

دا چه د هر چا روستو پاتې شومه
ما د وړو لوبه ګنړلې وو ژوند
اوس م د تن په غوښو نه ده هغه
چا له چه ما تحفه ساتلې وو ژوند

احساسات او جذبات د وخت سره بدلیږی څومره چه د انسان عمر زیاتیږی دغم دوران په غم جانان حاوی کیږی دغه کیفیت په "نظم" کښې په مختصر خو په ښکلی انداز بیان شوې دې

چه به د ښکلو په یو
نظر اوبهٔ شومه زهٔ
چه به ئې غلام د مدام
په تش کاتهٔ شومه زهٔ
هغه لشې د سرور
وخت سوزولی زما
لکه ځما چه نه وی
لرې اوس تلی له ما

یا بیا دا چه:

د دنیا غمونو راوستم په هوش کښې
پیدا شوې د ادې گنې خود سر ووم
الوتمه د مستئ په هوا پورته
د ازغو په زمکه لاندې نا خبر ووم

د نصیحت او لوئ بنده د سرخطونو لاندې د یو مبلغ په شکل کښې راځی

لز د درد سره عادت شه
بس دا ویر انگولا پریږده
ژوند په ویر اوسلگو نهٔ شی
قدم واخله امسا پریږده

کهٔ زهٔ د ډاکټر صیب د بیلو بیلو نظمونو او د هغی د مضامینو ذکر راواخلم نو خبره به ډیره اوږده شی. ولې په مجموعی ډول چه ما کوم تاثر د هغهٔ د شاعرئ نه اخستې دې نو زما په خیال ډاکټرصیب د جدید نظم یو دا سې شاعر دې چه د خپل داخلی احساس په ښرگندولو ښهٔ قدرت لری په کومو موضوعاتو چه هغه نظمونه لیکی او په کوم اندازئې لیکی په عام ژوند کښې دا سې احساس ښکاره کولو د پاره د قدم ایښودو هیڅ لاره نشته.

یاد گیرنه

راشې چه په قبرم نو یاد لره

ماته ژړا اونه کړې
ماته دعا اونه کړې

ما لکه چیتر کښې د باران یوه شیبه ګڼره
ما نمر د غرمې د نیمې شپې توره تیاره ګڼره
زه د نورو مرو غوندې هډوکی خاورې نه یمه
سیل کښې د مرغو ما د مستۍ مست په غوټه ګڼره

زه په نیمه شپه لرې آواز خوږ د شپیلۍ یمه
زه د اور لوګې د غره په سر کښې د مانړۍ یمه
ما په بنړ کښې زوږ ته د ځرخکو ماښامو ګڼره
زه په ننداره دِ ناست همیش ستا په بلیۍ یمه

ما په نرۍ باد د خزان پاڼره په لویدو ګڼره
ما د اوبو شور د غرونو تل کښې د لختو ګڼره
تاو د بربوکۍ زه پټ آواز د خاموشۍ یمه
ما ځان ته نزدې د خپل زړګی د درزیدو ګڼره

19

زه په انګوستا دِ يخ سورې د بنړو يمه
زړه کښې دِ مستې مسته خندا په شونډو سرو يمه
ما په مړو مه شماره زه مړ نه يم
ستا د وجود ساه زه دِ خوله د انګو يمه

ما روح د ژوندون د صباون يوه نغمه ګڼړه
ما د هر ارمان دِ د زړګى يوه اسره ګڼړه
زه د قدم چاپ ستا د سفر هرې ګرهئ يمه
ما د خپلو سترګو د نظر يو اشاره ګڼړه

Uptown, Minneapolis, MN
USA
January 4, 1993

یاد گیرنه

کومې کومې زما نخښې ورانوې به
ما که نه زما غزلې یادوې به

ژوند لکه ساز د څه اصولو تابع
ته که ژوند نغمه کوې اصول منې به
چه په یو تن یئ رسولې نشې سر ته
زمانه چه څه کوی هغه کوې به
دا عمل سزا جزا سره پیوند دی
ته که ښه څه بد کوې جواب مومې به
راز د عشق زړه کښې ساته خو کله کله
ته د یار د بنړو لاندې پوهوې به

درد دَ عشق خو عاشق له مشغولا وی
ته کهٔ خوند د مینې اخلې درد زغمې به

Comstock Hall, University of Minnesota, MN
USA
July 7, 1992

ياد ګيرنه

فام د سترګو د مردانو مه غورزيږه
نر افغان شه وينه ورکړه مه تی تيږه

چه د کاغو سره ځې مردارې خورې به
ځه په سيل کښې د باتورو الوزيږه
لکه باز هسې تکره شه ايلئ راؤره
د کاکا په اوزه ښاخ ته مه چوه تيزه
دغه وار دِ دې چه تير به شی ترتله
لکه بُد د بل جنم مه اسره کيږه
ته چه وينه ورکوې نو غم د څه بيا
ځه په خله کښې د مرګی ورځه اوسيږه
هر چه غاره ورکوی هغه يار نه وی
تش د مينې په لوظونو مه غوليږه
چه ظاهر يئ په خله يوه باطن بله
د نستونری د مارانو نه يريږه

چه دِ پتې سترګې لاس ورکوو په لاس کښې
ځه زرينه د خپل لاسه ځه شرميږه

Saint Pual, MN
USA
October 23, 1992

یادگیرنه

چه په مه که د ناصح، نه په زور د نیکهٔ پلار
اوس د زوره ئې خبر شوم خودسرئ چه ماکوله

یا د قامه سره تلم به یا به خوښه د دې زرهٔ م
اوس بې یاره مددګار، دلبری چه ما کوله
تل د زرهٔ د لاسه خوار، کاش عبرت چرې راتلې هم
چه م خرې اوبهٔ یوسی ناپوهی چه ما کوله
زهٔ ښکاری ځانته غاوره، لارم ښکار شومه د خرارو
نامراده در په در تورزنی چه ما کوله
زهٔ مرید د اصلیت، منحرف ددې پیرانو
ماته کار د عبادت وو ګستاخی چه ما کوله
زهٔ خو ورک په محبت، تل اشنا د اشنایانو
دا به لیک وه په تقدیر م، دشمنی چه ما کوله

ما وئیل دا شوه یادګیرنه د زرین غوندې خودسرله
دا د غم په تورو شپو کښې شاعری چه ما کوله

136 COB, University of Minnesota, MN,
USA
February 16, 1992

غزل

ژوند د مینې ته زندان وئیلې نه شم
تاؤ د مینې ته نیران وئیلې نه شم

چه په حال د زړه م پوهه نه شو د سترګو
دې جانان ته زه جانان وئیلې نه شم
چه په شپه د هجر راغې داسې تیر شو
دې طوفان ته زهٔ طوفان وئیلې نه شم
چه لمبه نه شو ګوګل کښې م تر اوسه
دې ارمان ته زه ارمان وئیلې نه شم

چه په غاړه م ریښې لا د ګریوان دی
دې رومان ته زه رومان وئیلې نه شم

Seatle, Washington
USA
December 25, 1989

PROPERTY OF ACKU 9280

نوې تصور

خیال ته م نوې تصور راځي چه
پس د مودو لکه دلبر راځي چه

زره م هوا اوخوری خندا خوروی
دا دَ گوگل وائیم بهر راځي چه
خیال د اشنا رانه غم یوسی د ژوند
د مینې خوب تیر ماځیگر راځي چه
زه یئ په خوند نشه نشه یم همیش
درد د بیلتون دا د ځیگر راځي چه
د چا خندا د چا شرنگار د بنگرو
ښکلې اشنا پټ په هنر راځي چه

دا په خوازهٔ خوب دا چغار د لرې
دا د مارغانو د سحر راځي چه

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
August 3, 1992

لوظونه

اوس م هاغه يوه اسره هم پاتې نۀ شوه
نوې کور دِ مبارک شه ډيره ښه شوه

تا خو وې چه ښې له تا به د بل نشم
هاغه مينه ليونيئ دِ لاره څه شوه
ما وې گورته به ئې ځان سره زۀ اورمه
آ دَ راز خبره نن رانه ښکاره شوه
چه په سُر سالو کښې يار ته بهر راغلې
د حسرت په اور ستی ستی م خله شوه
زما او ستا تر مينځ لوظونه چه وعدې وې
څۀ عنوان م د غزل څۀ ئې مصرعه شوه

چه دِ ذکر نن په ډک محفل کښې راغې
تاؤ د مينې په گوگل کښې م لمبه شوه

Chowk Yadgar, Peshawar
PAKISTAN
November 4, 1988

غزل

دا چه دَ لوری ئې پرسان راشی
دا سې په زړه کښې م طوفان راشی

ما چه ئې کله تصور کړې دې
راله سلام ئې هغه آن راشی
اوس ئې نامه هم اخستلې نۀ شم
ملګرو ترس م په ځان راشی

چرته چه حسن او ښکلا اووینم
په خپل اشنا پسې ارمان راشی
چه دَ وصال شپې ئې رایادې کړمه
په تصور کښې م خندان راشی

دَ دغې خوب نو تعبیر څۀ دې زما
لاس کښې توکرې م د گریوان راشی
تۀ دِ دَ چم ملگری پوهه کره اشنا
قاصد م راشی خو پریشان راشی

چه زۀ تابیا د گل غوټو اوکمه
نصیب تهٔ گوره چه خزان راشی
وې ئې زرینه زۀ بې پته نۀ یم
دا دِ دَ چا په ما گمان راشی

Agricultural University, Peshawar
PAKISTAN
August 1, 1988

خاکه

څه م آرزو د گل راوړې وو ژوند
ایله ئې پانړو کښې راغلې وو ژوند

یوه خاکه وه خاکه پاتې شوله
ما چه ئې ارمان د تکمیل کړې وو ژوند
دا چه د هر چا روستو پاتې شومه
ما د وړو لوبه گنړلې وو ژوند
اوس م د تن په غوښو نۀ ده هغه
چاله چه ما تحفه ساتلې وو ژوند
په خپلو کړو ئې زۀ پښیمانه کړمه
ما چا بې پتو ته سپارلې وو ژوند
اوس ئې تابیا د نسخوگی کومه
درد م د عشق په زړۀ خوړلې وو ژوند

څۀ زۀ غمخور څۀ د ازل حادثه
ډک ئې د درد زما لیکلې وو ژوند

Comstock Hall, Univ: of Minnesota, MN
USA
June 22, 1992

ضیاء ته خط

هیڅ په بند ئې نۀ پوهیږم
دا راپیښه څۀ قصه شوه
د بارانه پتید مه
د ناوې لاندې م شپه شوه

ما وې دا لکه جنت به
خبرنۀ وومه چه دلته
را شيئ اوګورئي ملګرو
تکه زیره م ګونه شوه

اوس په کړو خپلو پښیمانه
بس پښتو یم رانیولې
نور عیشونو ته سلام م
د هر څۀ نه م توبه شوه

سمه لارشوه راته شاړه
بې رهبره در په در شوم
رنړا ورغ لکه د رونډ
راته تکه توره شپه شوه

Saint Paul MN
USA
January 20, 1989

عنایت الله ضیاء ته خط

زړه م نه دې زما لا ګوره ځوانیږی
چر ته حسن چه وی ځی هلته اوسیږی

دلته حسن و ښکلا شته خو ځان ځانی ده
ځکه سترګې م په هیچا نه خوږیږی
چه په یاد سره یې زما د پاره ښکل کړې
د متې آ خرې خاورې م یادیږی
هغه ناسته په کشتی کښې د سیند غاړه
محفلونه م آغه سترګو کښې ګرځیږی

دې زما د قام ځلمیو ته نعرې کړه
چه د وخت دِ ورستو نور نه پاتې کیږی

Bailey Hall, University of Minnesota, MN
USA
February 20, 1989

غزل

مینې ناکام عشق لیونې کرمه زه
دا چه د غم سوې مصرعې کرمه زه

اوس یئ چه غم د هجر زیات شی په ما
شمې کرم مرې تورې تیرې کرمه زه
د اندیښنو دِ سیوا څه راوری
وخته ظلمونو دِ ذرې کرمه زه
په لا شعور کښې مِ صدمه د ازل
د لیونو چغې سورې کرمه زه

عِشَق یئ سوچ فکر تاله کرو زما
چه د ماشوم هسې گیلې کرمه زه

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
April 1, 1993

غزل

لکه زرک به په چرچقو په سحر ووم
بې پروا د ژوند د سختو او خطر ووم

الوتمه د مستۍ په هوا پورته
د ازغو په زمکه لاندې ناخبر ووم
د دنیا غمونو راوستم په هوش کښې
پیدا شوې د ادې گنې خود سر ووم
ارمانونه م تول لوټ شو په یو وارې
چه ملگرې د غلچکو د سفر ووم
لکه خس د لویۍ لارې هسې سپک شوم
چرته زه هم د چا گران د چا نظر ووم

حال د زره م برسیر نه شولو د اوښکو
زه زرین څکه په چغو لاس په سر ووم

Green Hall, University of Minnesota, MN
USA
October 26, 1994

ایرې

زه د سیله پاتې آ مارغهٔ یمه
مات چه یئ وزر یئ غوخ په زړه یمه

نهٔ راځی لمحه یوه د وصل م
زهٔ عمری قیدی د بیلتانهٔ یمه
زهٔ شوگیر د هجر چه بې کوره کرم
ویخ اوس نیم اودهٔ په نمر خاتهٔ یمه
دې کښې گناه نشته هیڅ هیچا وته
دا د ځان عذاب په خپله زهٔ یمه

عِشَق م کوته سِکه د عمر کره
زهٔ زرین ایرې د چا د څهٔ یمه

Saint Paul, MN
USA
April 24, 1993

غزل

وارہ خوبونه م رښتیا اوختو
ستوری د بخت م په ځلا اوختو

څو که د عقل نه بهر وو زما
د نجومی وئیل رښتیا اوختو
گوره قسمت ته چه په برخه زما
جوړه لاسونه گلې ستا اوختو
ما خوشحالی چرته لیدلې نه وه
ځکه وخکی م په خندا اوختو
دا لاروی زما د لار ملگری
خاص د کوڅې م د اشنا اوختو
ما په ژوندون د غم گمان کولو
خونه شکونه م خطا اوختو
نن چه زاهد ته م په خله راغللو
وارہ خیالونه م گناه اوختو

دا چه په ناز دِ راکتلی وو گلې
لارو دردونه م د ملا اوختو

Excelsior Hotel, London
UK
December 27, 1988

ناز او پښتو

د نازولې ناز م نۀ اُورو مروره شوله
نو خلقه ولې م په عشق کښې پښتو کوله

وې ئې مدام زۀ ژړیدلې نۀ شم
تا سره نوره اوسیدلې نۀ شم
تۀ د دنیا نه دیر بدل ئې
دغه خطره نوره زغملې نۀ شم
د غر یو ژړا ئې په سرو سترګو خمارو کوله
نو خلقه ولې م په عشق کښې پښتو کوله

چا کره ځم چه سره لمبه ئې راته
ته چه نیم وریت او نیم کچه ئې راته
دغه ژوندون م پکار نۀ دې
چا سره ښۀ څۀ بد کولې نۀ شم
بده وینا ئې د غصې نه په نعرو کوله
نو خلقه ولې م په عشق کښې پښتو کوله

وې ئې په غم کښې را سره نۀ شوې تۀ
چرته په ښو زما داده نۀ شوې تۀ
دا سې د شین کانړی دِ زړه دې
تا سره ځان نور خوارولې نۀ شم
په خپلو کړوئې پیښمانی د تیرو شپو کوله
نو خلقه ولې م په عشق کښې پښتو کوله

تا نه چه ځان له شم خوشحاله به شم
ایله د سیالو سره سیاله به شم
دغه ژوند بیرته نۀ راځی بیا
دا سې ئې په سیند لاهو کولې نۀ شم
چه ئې تا بیا د نوی ژوند د خوشحالو کوله
نو خلقه ولې م په عشق کښې پښتو کوله

ما وې د درد دِ اموخته کرمه زۀ
غوخ دِ په زړۀ اره اره کرمه زۀ
ښۀ ده چه خلاص شمه له تا نه
نورې چړې په زړۀ خوړلې نۀ شم
وومه ساده چه م له تا طمعه د ښو کوله
نو خلقه ځکه م په عشق کښې پښتو کوله

ما ته یوه خلقوته بله کوې
دکې خبرې د چل وله کوې
نۀ دِ په دین نۀ په ایمان رسم
تا سره ئې سرته رسولې نۀ شم
ستا نه زړین خو توقع د پښتنو کوله
نو خلقه ځکه م په عشق کښې پښتو کوله

Saint Paul, MN
USA
March 22, 1993

سزا

چه په طمه د راتلو به ئي، زما وينه دنگيدله
چه سحر به نهٔ راتللو، چه به شپه نه تيريدله
چه په تکه سره غرمه به، تصور ته م راتلله
دا به مانه مروره، دا به مانه توليدله

اوس خندا ئې راته فريب، فريادونه ئي مکر شوی
سوگندونه ئي راته جال يو، تول يادونه ئي زهر شوی
چه به تل وته څلور وې، ترې م سترگې صبر شوی
آ خوزې سريکې د هجر، م چرې د ځيگر شوی

ده م مرگ وته ليواله، دا چه زهر راکوی لا
په زخمونو راته مالگې، درد د زره م زياتوی لا
دا په خله چه وائي يو څهٔ، په رښتيا څهٔ نور کوی لا
دې چلونو ئي سوې سوې، خلقه نور م سوزوی لا

هيڅ په چل ئي نۀ پوهيږم، خپلو وينو کښې تليږم
چه م نۀ ليدې په عمر، په تش خيال ئي لمبه کيږم
اوس په ښو خپلو پښيمانه، د احساس په اور سوزيږم
راته ښۀ واره خپل بد شو، چا ته ورشم اوژړيږم

هر ساعت م نا قراره، غوښ په زړه وپه ځيګريم
اوس ژوندون راته يو بوج، غمزده شام و سحر يم
تول خوبونه م تالا شو، نۀ په غم نۀ په اختر يم
دا سزا د کوم ګناه م، زۀ زرين چه در په در يم

Saint Paul, MN
USA
January 31, 1992

بورا

زۀ د حسن شیدائي یو
یو په مینه پائیدمه
شپه او ورځ د خوشبو یانو
د بورا به تاویدمه

ژوند خندا سپرلي مدام
چه په ځان به نۀ پوهیدمه
غم د درد هجر م نه وو
مست مارغۀ به چغیدمه

تیر ساعت راته یو خوب
د صبا د غم بې غمه
د سرونو سره ساز یو
په خپل نن کښې اوسیدمه

خو اوس څکم د زړګی وینې
چه لوطونو کښې راتلمه
زۀ د ژونده ناخبره
په رنګونو اوغولیدمه

ښه خبر ووم چه دلدل دي
بيا هم تلمه دوبيدمه
دا د عقله سره زۀ چه
دا په ول کښې گډيدمه

په خپل ځان د ځان دشمن
د کاروان چه بيليدمه
دا د زړۀ په وينو رنگ چه
دا چه جال کښې کيوتمه

1186 Gibbs, Saint Paul, MN,
USA
April 30, 1992

نظم

هغه خيالونه زما
لرې اوس تلې زما
لکه زما چه نۀ وی
اوس پردی شوی زما

هغه په نه څه هسې
چه به شوګير کړلو ما
چه ماتمونه مدام
ازلی ويرکړلو ما
هغه قصې د ژړا
د زړه وتلې زما
لکه زما چه نۀ وی
لرې اوس تلې زما

هغه په نيمه شپه چه
به رابيدار شومه زۀ
لکه بې کوره بلبل
سر په چغار شومه زۀ
هغه تاؤونه د عشق
اوس سارۀ شوی زما
لکه زما چه نۀ وی
اوس پردی شوی زما

چه به د ښکلو په يو
نظر اوبهٔ شومه زهٔ
چه به ئې غلام د مدام
په تش کاتهٔ شومه زهٔ
هغه لشې د سرور
وخت سوزولی زما
لکه زما چه نه وی
لرې اوس تلی زما

Minneapolis, MN
USA
December 23, 1994

غزل

د دې خپلو خواهشاتو په عذاب یم
چه م خوب و قرار نشی په گرداب یم

ما وې دا به زما عمر ځلنده کړی
غولیدلې د گلونو په کتاب یم
اوس خبر ئې نهٔ راځی او نهٔ په خپله
په ناعلاجه مرض پروت یمه خراب یم
د دنیا غمونه ډیر ورته زهٔ یو یم
ولې بیا م قدر نشته که نایاب یم
اوس که اُورې که لا په غاړه غورزوی م
زهٔ د زور کله د هسې رنگ سیلاب یم

زهٔ خو ویم ورته خو کله زما اوری
د دې زړهٔ د لاسه وریت په اور کباب یم

International Hall,
University of Peshawar,
PAKISTAN
April 16, 1982

د خاورو څلې

چرته چه دنیا زهٔ غورزولې یم
هلته یو په دوه راپورته شوې یم

ما بس د اضدادو مجموعه ګڼرئي
دومره په خپل ځان زهٔ پوهیدلې یم
زهٔ لکه د وخت نهٔ یم چه یو ځلې
څومره چه فنا هومره پائیدلې یم
ښکلې چه م خون د وفا او نهٔ کړې
زهٔ دِ انتظار وراندې وژلې یم
راشه چه خپل ځان درنه لوګې کړمه
بې له تانه زهٔ د خاورو څلې یم

زهٔ لکه زرین په ظاهر هسې چه
پټ د زړه په سر احساس دا غلې یم

Bailey Hall, University of
Minnesota, MN
USA
February 8, 1990

غزل

څه به نو منزل ته رسیدمه زهٔ
تلمه چه په شارو گتو تلمه زهٔ

ما په ماشومتیا دا خوب لیدلې وو چه
اُورمه خرو اوبو په مخه اُورمه زهٔ
دا زما د خپلې وزسترگئ قصور
دا د خپلو سترگو چه لویدمه زهٔ
چرې چه په ښه زما رانغله نو
ورکه دغه مینه چه ئې پالمه زهٔ
ولې ئې د سره بیا را یاده کړې
لرې ئې د زړهٔ چه غورزومه زهٔ
اوس ئې په تش خیال لمبه لمبه شمه
آغه چه ئې په مینه نازیدمه زهٔ
ما کهٔ لز عبرت څهٔ اخستې د ژوند
ولې به په کړو م شرمیدمه زهٔ

را دِ شی راځی که نن قضا د ژوند
چا وې چه ئې پروا ذرا کومه زهٔ

Saint Paul, MN
USA
October 20, 1992

کتبه

زه بې ځاره د رسمونو، رواجونو فرسوده ووم
هر ساعت م ناقراره، هر ګړهئ زۀ غمزده ووم

ګیله مند د خپل تقدیره، موروپلار او دخپلوانو
خوپه ښنګ کښې د حسینو به خوشحاله ورځ او شپه ووم
کله سوخت د انتظار ئې، کله طمع ئې د دیدار
چه اخر به چرې یو شو، تل ژوندې په دې اسره ووم
بس هم دغه یو ارمان وو چه ئې غلام ووم دعمرونو
د خپل ځان سره په جنګ، د خپل زړۀ په ویر اخته ووم

اوس امید شته نۀ آتنده، انتظارد چا د سترګو
د ا زل په خوب اودۀ اوس، تل په ژوند چه شوګیره ووم

Saint Paul, MN
USA
February 5, 1992

نظم

په دې دشت د انتظار کښې
څوک زما په انتظار دې
نه د چا په انتظار زۀ
نه م څوک په انتظار دې

دا دلئ دلئ د عشق
چه م غم په زړۀ امبار دې
سوې لوې تو د احساس
م ګوګل کښې را ايسار دې

چه په وينو ئې ساتم زۀ
په ليمو ئې ګرځوم زۀ
ما ساتلې په خپل کور کښې
خپل قضا لره خامار دې

نۀ مو يو سره ليدلی
نه وعدې مو اخستلی
څۀ د عشق په حادثو کښې
څومره ښکلې انتظار دې

زۀ چه کله پوهیدلې
ما په زړۀ کښې خپل موندلې
د دې درده به څۀ وایم
دا په ما پسې آزار دې

چه تیریزی نۀ لندیزی
په لیمو کښې م بلیزی
له دې ژونده نامُراد
تن و ځان م په انګار دې

Saint Paul, MN
USA
March 28, 1990

ارمان

تصور م د ژوندون چه پې روښان وو
د مودو م په زړگی داسې ارمان وو

نیم پخته څۀ لا کچه څۀ لا سمسور وو
رنگا رنگ زما د گلو گلستان وو
څه اشنا څۀ نااشنا څۀ زړۀ راپورې
لکه سورې راسره چه به روان وو
لکه ستورې د سحر دغه رهبر م
د ژوندون په گماگم کښې چه نشان وو
دا ملگرې د غرمو م ماښامونو سحرونو
دا قرار چه م د زړۀ يَه په هر آن وو
دا اسره م د ژوندون یکی امید م
دا احساس له هره څۀ چه راته گران وو

بیگاه خوب کښې چا په غاره کښې لاس راکړو
په سحر ئې چه تعبیر څیرې گریوان وو

Grand Rapids, Michigan
USA
November 11, 1989

میلمنه

تهٔ میلمنه د ماښام، کورته راغلې زما
گوره خفه چه نهٔ شې، د ښکلو ښکلې زما

تا سره راز د ژوندون، د خوشحالو دې زما
تهٔ مسیحا د مرض، شوگیرو تبې زما
ته د خوبونو تعبیر، زما د هاغې سحر
باغ د گلونو سپرلې، د سوې مینې زما
ستا په مسکا کښې رنړا، ژوند دائمي وینمه
بې له تا تور تمونه، لارې گودرې زما

تا سره خنگ کښې سرور، احساس د مینې نشه
تا نه قربان فکرونه، دغه سندرې زما

Bailey Hall, University of Minnesota, MN
USA
April 26, 1992

غزل

بس په درتلو کښې پاتې شوې يمه
د خپلې ژبې ګرځېدلې يمه
ستا انتظار رانه اونۀ شو ګلې
د شوګيرې خوبونو اُورې يمه

په ما د وچې پشکال تير شو
لکه دَ لوخې رېژېدلې يمه
دا ستا غمونه د زغملونۀ وو
د زړۀ دَ برمه پريوتلې يمه

مۀ يادوه هغه تراخۀ وختونه
چه په جرګه درته راغلې يمه
زۀ بې له تا دا سې نيمګړې يمه
په نوم ژوندې زۀ د ګور مړې يمه

مستې خو لاړه چه ځوانی تيره شوه
اوس خو بس زۀ د خاورو خلې يمه
هره نغمه م د فرياده ډکه
د مينې تيغ په زړۀ خيرلې يمه

ژاړمه ډیر خو اوښکې نهٔ راځی م
دا به آزار د چا نیولې یمه
عشق پیشه مینه چه کار لری یو
د آغې پیر په قدم تلې یمه

Agricultural University, Peshawar
PAKISTAN
August 16, 1988

غزل

ستا په زړه کښې غلا وه څکه غلې وې
ما درته کاته چه ښه نیولې وې

ته زما دَ زړه په تل کښې اوګوره
چرته دَ نظرونو م ساتلې وې
اوس یئ درته وایمه دا څکه چه
ته که پوهیدې داسې به ولې وې
ولې دِ له ما لاسونه پورته کړو
چا راته د عمرونو لمسولې وې

خنګ دِ ناغرضه ځان په ویښه کړو
ته لکه دَ مړو چه خوبولې وې

Vancouver, British Columbia
CANADA
December 29, 1989

زۀ او تۀ

ګلې پام کوه را نۀ شې
په دې لاره کښې ازغی دی
اموخته ته د خوندونو
دلته کوُکې اسویلی دی

تۀ لائقه د محل
ستا ښائست لکه سپرلې دې
بې درکه د صحرا زۀ
زما ژوند خاورې‌ایرې دې

نازولې تۀ د مور
خوئیندو رونړو او د پلار
زۀ راورې د اوبو یم
بې درکه بې دِیار

په دې دشت د انتظار کښې
څوک زما په انتظار
نه د چا په انتظار زه
نه مِ څوک په انتظار

55

لاغوتئ ته د گلاب
لا شباب وته په لار
زه وختونو رنځولې
د ژوندون ځنې ویزار

دا دلئ دلئ غمونه
چه په زرۀ زما امبار
سوی سوی احساسونه
م گوگل کښې را ایسار

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
January 1, 1993

غزل

دا دِ خځ زړه درته وئیلی وو نن
را غلې په خیر د مودې نۀ راتللې

جوړ د مودو م را ډک شوې وو زړۀ
اوښکې زما به چپې نۀ راتللې
د غرسنو م نیغه اووې ورته
ماله د نورو نخرې نۀ راتللې
دغه م وخت د فیصلې د ژوندون
ولې خوبیه د شپې نۀ را تللې

را باندې خپله حیا گرانه نۀ وې
زما په زړۀ به چپې نۀ راتللې

Duluth, MN
USA
May 6, 1993

د گیدړ سندره

زۀ بې له تا دلته تیرې وینمه
سترګې م دواړه تکې سرې وینمه
یوه لحظه یوازې پرې م نۀ دې
در پسې زړۀ ارې ارې وینمه

وی ورغ او شپه راسره
هره لحظه راسره
دغه د زلفو ولونو خیال دِ
لکه د سوری را پسې وینمه

ښکاری دا غم به وی تل
درد په قسم به وی تل
حوصله خپله پوهوم چرته پښا نه شی
له ژوند اوزدې د هجر شپې وينمه

ژوند به ملال شی زما
حال به څهٔ حال شی زما
حال به زما مرې د گور شی
درد د بيلتون څهٔ خونړې وينمه

Int'l Hall, University of Peshawar,
PAKISTAN
November 21, 1981

ځواب

ستا ګیله منم په ځائې ده
ذرم هیرې ستا نیکیۍ شوې
هغه طنز دِ نن رښتیا شو
تورې سترګې مِ سپینکۍ شوې

خو ما کۀ نۀ منلې بیا هم
د ژوندون څۀ مجبورئي شوې
څۀ دردونه د ګوګل مِ
څۀ د اوښکو مِ لړئي شوې

دغه ژوند راته سور اورچه
دواره پښې زما پولۍ شوې
څوک د ساوی زما نۀ وو
ورځې شپې راته زندئي شوې

چه د غر غوند ارادې م
ماتې ماتې شوې سلگئ شوې
امید و نه تلو سې م
ماتمو نه تنهائي شو ې

نو ستا لار ته م کتلی وو
پټ په زړه کښې م ژړلی وو

Bailey Hall, University of
Minnesota, MN
USA
May 27, 1989

نازولې

سترې د پیروُنو ته، ګلې غریو نیولې ئې
سترګې دِ ګیلې کوی، بیا چا زورولې ئې

زۀ چه درته اوګورم، ته چه دا سې غلې شې
لاس دِ په سینه یوسې، هسې ساه نیولې شې
پوهه شم پټوې له ما، غم دِ غمزولې ئې
سترګې دِ ګیلې کوی، بیا چا زورولې ئې

څه چه دِ قرار کړم، دا ډک د غمونو زړۀ
ژوند درنه خپل ځارکړم، درکړم د سروُنو زړۀ
ګرانه د هر چا په ما، ګرانې نازولې ئې
سترګې دِ ګیلې کوی، بیا چا زورولې ئې

لر کړه وسوسې د زړۀ، زړه د ټول عمرې درکوم
ستا په خیشت قسم ګلې، زیرې د سپرلی درکوم
ته د کوم جهان دلته، غم د ژوند راورې ئې
سترګې دِ ګیلې کوی، بیا چا زورولې ئې

62 زړونه شي پيوند سره، گوره په اتبار د زړهٔ
گوره د عشق لار دغه، اوکه نن اقرار د زړهٔ
ولې د هر چا دا سې، دا سې زړهٔ راکښلې ئې
سترگې دِ گيلې کوی، بيا چا زوروليې ئې

Downtown, Minneapolis, MN
USA
January 3, 1994

غزل

تهٔ چه دِ منکره په لوظونو شوې
پورته م لمبې د پرهرونو شوې

څوک دِ را په زرهٔ شو چه ناسا په دِ
دا اوښکې لرئ په رخسارونو شوې
گوره محبت ته م چه ځوان شولو
سترگې دِ اشنا په قدمونو شوې

دا دِ لیونتوب کهٔ د ځوانئ نخښې
لارې چه په شا بیا په نوکونوشوې
را ساقی منم زهٔ خبر نهٔ ومه
راکه اوس قربان چه دَ جامونو شوې

اُووايه ژوند ښۀ دَ انتظار کۀ نه
دا چه ئې په ښنګ مرِ په خوبونو شوې
ښنګه څۀ حاصل دِ دَ ژوند شته کۀ نه
اې دَ مينې اُوره دَ کلونو شوې

بيا له مانه دا پوښتنه مۀ کوئي
چرته په آرام ئې دَ يادونو شوې
زۀ د ژوند په دا سې مرحلو کښې يم
ښکته را ګزار دَ سر دَ غرونو شوې

Bailey Hall, University of Minnesota,
MN, USA
January 24, 1990

خوبونه

لا زخمي زخمي اشنا د زړه په سر يم
غم لړلي سودائ خاورې په سر يم

د نيم ګړې شپې خوبونه وو چه تير شو
اوس ئې چاپې شکلوم په سمه وغريم
هيڅ په بند د دې نسخوګی نۀ پوهيږم
تل دوا وته ليواله در په در يم
کۀ هرڅوئي عقل نۀ اخلی خو زړۀ وائي
يوه ورځ به هغه راشي زۀ خبريم

چه م ژوند شو همه تير په تلوسو کښې
حق حيرانه په دې کړو د مقدر يم

Agricultural University, Peshawar
PAKISTAN
November 11, 1988

غزل

په کوم قصور دِ سزاوار په دغه حال کړمه
چه دِ بندی د عشق په جال کړمه

یا مِ درد واخله یا مِ یار راوله
عشق ئې بې کوره بې مجال کړمه
وخته حسینو له انصاف ورکړه لږ
په پسو تورو ئې حلال کړمه
یوه ذره پرې نۀ رسیږمه زۀ
چه دِ کارونو ته خیال کړمه
ته چه ئې ورانې بیا جوړوې ئې ولې
ستا نه لږ ستا د کړو سوال کړمه
زه ئې د ښوؤ ویستلې د ژوند
مینې ناکاره بې کمال کړمه

مخ رانه واړوی بدله کړی لار
هغه چه طمع ئې د وصال کړمه

Comstock Hall, University of Minnesota, MN
USA
July 1, 1992

د نمر سترګه

رابه شي سحر د خوشحالو وينم
لرې د نمر سترګه په ختو وينم
سم لکه لاله چه نرې باد ئې اوُړى
زړۀ م د حسرته په تالو وينم

بيا ئې نن وعده د راتلو کړې ده
تاؤ د عشق بيا په توديدو وينم
لا م د سرور بخرى شته يو څو
اور د مينې بيا په لګيدو وينم

بيا به هاغه ستورى توله شپه شميرل
خوب د چا حسينې د راتلو وينم
رسم د يارئ دِ تل اباد اوسى
يکى دغه اسره د ولولو وينم

راشی په ادا خواله روانه شی
بیا رنگین خوبونه په رنړو وینم
نن م بیا مالیار مسکې لیدو په خوب
باغ د ګلو بیا په غوړیدو وینم

ځار له هر لحظې د مینې وخته ستا
ستا د لاسه ژوند د رنګینو وینم
بیا دَ چا نظر دِ زړهٔ راکښلې دې
بیا دِ چه زرینه په نغمو وینم

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
November 30, 1992

سبق

کۀ خندا د بنگړو شرنگ غواړې تۀ
سپین مړوندونه د چا څنگ غواړې تۀ

ورځه ادب د میکدې ازده کړه
کۀ ماښامونه رنگ په رنگ غواړې تۀ
دا د حیا عزت قصې هیرې کړه
مست کۀ خوبونه په پالنگ غواړې تۀ
د سر پگړئ د ملاتوب لرې که
پیغلې په ناز که په چور لنگ غواړې تۀ
واخله پیاله د ساقی جوش راوله
خوند د نغمې سُر کۀ د ترنگ غواړې تۀ
دلته خمار نشه خرڅیزی په تول
په خالی لاس څنگ موتې بنگ غواړې تۀ
زړۀ د زمری نظر د باز غواړی دا
لاس کۀ د پیغلې لاپې جنگ غواړې تۀ
مینه خوږه ده خو ډیر گران ئې گټل
که نه سبق څه د پتنگ غواړې تۀ

سر پکښې کیږده نو گیلې کوه بیا
په څۀ زرینه وفا ننگ غواړې تۀ

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
August 18, 1992

غزل

دغه رښتیا دی که دهوکه راکوی
نن چه اشنا راله وعده راکوی

دا خو زما د فکره خیاله بهر
دا د څه اجر زمانه راکوی
چه به یئ زما په لیدو لار پرېښوله
مسته دلبره هغه خله راکوی
چا ته م حال د نوی خوب اووایم
گل د گلاب راله تحفه راکوی
دا م ماښام دې که سحر د ځوانئ
تشه خندا یئ راله مزه راکوی

لا م لشه د ځوانئ وتې نه ده
گوټ د شراب راله جوته راکوی

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
July 23, 1993

تیره ځوانی

خوږه به نۀ وی دا پیکه خو نه ده
دَ اُورِی شپه د ژمی شپه خو نه ده

چه به هر ځائ په هر نظر پریوزی
دومره زما مینه کچه خو نه ده
ځوانی به تیره وی خو جوش م شته لا
زورِ به یم زه لا ولوله خو نه ده
راته بیا تیر یادونه مه یادوئي
ژوند خو احساس څه افسانه خو نه ده
ورکې د زره دِ اندیښنې لرې کره
لا مازیگر گلې تیاره خو نه ده
ایله مِ خوند د جنون شوې د خلې
لا خو اول څه خاتمه خو نه ده

حسن که هر څومره نایابه شی خو
ستا دا انکار! دا طریقه خو نه ده

Saint Paul, MN
USA
August 21, 1992

غزل

چه په خپل تیر ژوندون نظر اوکرمه
د لیونتوب د نادانئ قصه ده

راله م هر خواهش غصه راولی
خاص م د ژوند د بربادئ قصه ده
ستا نه خفه اوس مرور په څۀ شم
دغه زَړه اوس پخوانئ قصه ده
ما کره وفا تا پرې پښیمانه کرمه
ستا د جفا بېوفائ قصه ده

لکه په زړۀ کښې م چه مات وی ازغې
څۀ م د عشق د ناکامئ قصه ده

IDE, Shinjuko-KU, Tokyo
JAPAN
November 19, 1997

نظم

چه میلسونه د ښکلا ئې په کوڅو شي
د خوده په وتو شي ځلمي دی کهٔ زاړه
لکه چنار هسکه ئې ونه
دا د خارو چه کوی تلنه
دنگه غړئ سینه ئې پلنه
چه ئې اوربل په تندی خور لا دَ نخرو شي
د خوده په وتو شي ځلمی دی کهٔ زاړه
دا چه شرمیږی د حیا نه
ځان سره شنه شه د خندا نه
لاس په سینه روښی روانه
چه ئې رخسار د تاؤه سُر لا په غرمو شي
د خوده په وتو شه ځلمی دی که زاړه
په اننگو ئې خوله رودونه
زلفی سنبل ئې اوری بادونه
په سر قمیص ئې سره گلونه
چه د گوگله پسې زړه م په الوتو شي
د خوده په وتو شي ځلمی دی که زاړه

Uptown, Minneapolis, MN
USA
Janurary 16, 1994

اري دوري

له هر څه اول شيشه ګوري چه پاسی
بې ښيوې ورته مخ شوکې شوکې ښکاری

دا نادان د ژوند د رازه ناخبره
حقيقت لکه د خيال رنګينه غواړی
د دنيا خوند ئې تر خلې نهٔ شو ساعت يو
خوار د مرګ د يرې شپه او ورځ ژاړی
د دنيا د کاره وتې په سوز مست
دې به چرګه د اشنا د کور هم ساری
دې د صبر نمونه به غر د فکر
کهٔ شاګرد ئې هم د شا ولی په کاڼری
د کائنات په معنی پوهه دې ماهر ته
په رڼرا ورځ تيرې او ستوری ښکاری

تهٔ د فکر دشت چه څومره هم دراز کړې
دغه هر څهٔ دې په تله تلل غواړی

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
August 23, 1992

د عون اشعر حسین په نوم

گوره څما نوم چه حبطه نه کړې
خوا د خپل پردی په ما سره نه کړي

ما د دَ لوړتیا نخښې لیدې په خوب
باغ د حسرتونو م سپیره نه کړې
دا د ادم کوُل تول خوئیندې رونړه ستا
زړه دچا ازار په څه لمحه نه کړې

ژوند او غم یئ یو سره ترلی دی
وار چرته خطا یا حوصله نهٔ کړې
واخله ښه خویئ د کارندوو ښو
فام د چا تیارې ته اسره نه کړې

خپل ضمیر استاذ د ستر پوهانو پلار
ته به پیروی د بل بنده نه کړې
دا م ستا په نوم نن تا له اُولیکو
ته د خپل بابا چه بیا گیله نه کړې

Comstock Hall, University of Minnesota, MN
USA
June 22, 1992

سلیم شاه ته خط

تهٔ لوپته یادوې دلته کښې خو
ښځې بربندې په کوڅو کښې ګرځی

دلته د دې خبرې باک نشته دې
کهٔ څوک لغړ څوک په جامو کښې ګرځی
دا ګیر چاپیر ښکلا به څهٔ وینمه
چه خپل وطن م په ککو کښې ګرځی

چا ته ګلزار چاته انګار دا وطن
دا چه بې زار ځنې نخرو کښې ګرځی
کهٔ د خیالی اتوار دِ اولیدو نو
تر ځنکدن به دِ مازغو کښې ګرځی

له هره ګوټ دلته راغلی خلق
دا چه حیران ځني نشو کښې ګرځی
دلته خو جاز دې یا موټرې دی او
زمونږ خانان لا په ټانګو کښې ګرځی

خطه سلام په سلیم وایه زما
څه د زرین دِ په مصرعو کښې ګرځی

Bailey Hall, University of Minnesota, MN,

نصیحت

لږ د درد سره عادت شه
بس دا ویر انګولا پریږده
ژوند په ویر او سلګو نشی
قدم واخله امسا پریږده

اوس خبر شوې ته د لارو
د مشرق هم د مغرب
ته حاجی او مُلا څهٔ کړې
مسئلې دا سودا پریږده

رواجونه دا رسمونه
پیداوار دی د حالاتو
ته خبر په دغه راز ښهٔ
چل ولی دا ریا پریږده

د صبا په لوری تگ
یو د نمر په لیدو نشی
څه همت اوکره بیدار شه
نور خوبونه خندا پریږده

ته د وخت چه مخکښې نهٔ شوې
نور په شا مهٔ پاتې کیږه
تیر وخت بیرته نهٔ راځی بیا
بې غمی دا خطا پریږده

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
April 19, 1992

په موجودیت

د پرون او د صبا غم، ګله پریزدوه هغوته
په تش نوم چه ژوندی دی، نا خبره دغه مروته

چرته یو سی سُر د ساز دِ، چرته ورک شې د خپل ځانه
چه د تنه دِ جدا شی، هوش دِ نه راځی نزدو ته
خوند د ژوند ئې درنه واغست، څه وهمونه دا سودا دِ
واک د ژوند دِ خپله واخله، لار دِ مه پریږده روندو ته
تهٔ په خپله یو جهان ئې، ماوری دزمکې اسمان
وار خطا نشې د وخت، ازمیښتونو کشالو ته
معنی خیز هره لحظه کره، د ژوندون د زرهٔ په وینو
فکر اوکره په چمن کښې، د کلئ د زرهٔ چاودو ته
خوشحالی د ژوندون نهٔ شی، نصیبه د فکرجنو
ارمانی دک زړونه یوسي، ځان سره تورو تیروته

تهٔ زرین او انور څهٔ کرې، څه تا بیا د خپل سفر کره
دلته ځان له تش راځی هر، بیرته بیا ځان له تیروته

Uptown, Minneapolis, MN
USA
January 10, 1994

رنډئې

ولې داسې ته وختونو عجيبه کړې
خاوندانو ته ئې د فکر چه اره کړې
وايه څۀ قصې ساتلی تا په زړۀ دی
هره شپه د بلې شپې چه حبطه کړې

آرمانونه دِ پوره شو کوم تالا شو
کوم ازغې دِ ژړه وی يۀ کوم خفه کړې
زمانه وائي قصور دې ستا په خپله
څۀ اقرار ته څۀ انکار کومه ګيله کړې

د مُلا فتوې به ستا ګناه ثواب کړي
نن د خپلو حرکتونو که توبه کړې
څۀ روا څۀ ناروا دی ستا کتاب کښې
د قاضی په قلم کومه شک شبه کړې

وې ئې اره ده وخت په خپله ماشوره ده
څۀ زما د زړۀ پوښتنې معرکه کړې
وخت قاضيان کړو څوک زما شان ډمه رنده
تۀ د کوم قاضی راځې ماته قصه کړې

Knapp 2101, Saint Paul, MN
USA
September 9, 1992

غزل

دا چه عیب د نورو خلقو را کنی دې
په خپل خیال کښې ځان په خلقو درنوی دې

ځوک د بل په سپکه ولو نۀ درنیږی
دا لعئ چه ځان له زرۀ خوشحالوی دې
څۀ حاجت د پشی شا سپکو لوتو ته
دومره ښکته د معیاره ولې ځی دې
چه دِ یوه ذره ښۀ اوریدې نۀ شی
په کوم نوم دِ ځان اشنا بیا یادوی دې

دا چه سپکه وائي د بل درنه د ځان
په نظر کښې ځان دَ ښوؤ غورزوی دې

Bailey Hall, University of Minnesota, MN
USA
July 23, 1993

لوئي بنده

پاک روښانه ئې ضمير چه
ويښ احساس ئې ورپسې وی
دغه ځان ئې په خپل تن کښې
بې پايان ژور کوئې وی

يو د حق وينا کوي دې
ځن که سرئې په خطرې وی
له هر چا نه په اخلاص کښې
دې چه مخکښ گرندې وی

چه د غيرو په ښادئي کښې
رونړ خوشحاله ئې تندې وی
د غمونو بې پروا چه
په دردونو کښې مسکې وی

زرين وائي بنيادم دا
لوئې بنده د زمانې وی

Saint Paul, MN
USA
January 10, 1994

رسم ورواج

اُدرولی ما او تا زمونږ نیکونو
پیدا گیر دغه دَ وخت دَ ازمیښتونو
اوس بیرئ راته په پښو کښې‌د ازل
مونږ قید یان د خپل تاریخ روایتونو

شولې کوندې ځومره میندې په کورونو
ځومره خوئیندې سر سر تورې په ویرونو
ځو درديزي به انسان انسانیت
نور د لاسه د رواج د دې رسمونو

ځومره پیغلې او ځوانان شو د قبرونو
په ارمان د یو نظر د دیدنونو
درد د زړهٔ م راشی اوښکې شې ککو کښې
مئینان چه په سر وینم د دارونو

دا غماز د لار دَ عشق د سوؤ زړونو
دا نظام دزمانو زور د وختونو
پاسیئ پورته شیئ ملگرو دا پوره وه
چه آزاد کړو ځان د دغه زنځیرونو

Uptown, Minneapolis, MN
USA
August 10, 1995

په انسانیت

زما ورور دې هغه یهود دې کهٔ کافر دې
تل په غم ئې زهٔ شریک زما ځیګر دې
زهٔ منونکې دَ اصولو، ورور ولئي انسانیت یم
ماته یو شان هغه خان دې کهٔ اِینګر دې

ته ئې څه ګورې په ګرنت او په ګیتا کښې
انسان څهٔ خو بس یو قسمه ځناور دې
د مُلا قصې کهٔ اورې ځه جماعت ته
زما او ستا لارې جدا بیل تصور دې

چه پیدا دَ یو آدمه شو بیا څنګه
خان کاکا په څهٔ اوچت د کسب ګر دې
اودرولی ما اوتا زمونږ نیکونو
خپل مطلب له مناره کهٔ دا ممبر دې

خوشحالی خندا ژرا ده په خپل لاس کښې
ګنره دا چه بس هم دا یو کار هنر دې
هنر دا چه ګُله حق د نورو مهٔ خوره
دا خو دغه یو کمې چه ژوند ثقر دې

85

دغه ژوند دِ زیات نه زیات به وی سل کاله
څهٔ حاصل ئې کهٔ دِ ډیر مال و دوتر دې
هیڅ خلاصې دِ دَ مرگی خونړی نشته
عقوبت به شې فنا نو پس کهٔ ذر دې

هیڅ څوک نهٔ غواړی چه پریوزی له سترگو
هغه ته ئې اوکه زید بکر عمر دې
زهٔ زرین ئې د زړهٔ وایم کهٔ ئې اوړې
نهٔ خبرې چه غرئ هغه شاعر دې

Baltimore, Maryland
USA
August 19, 1992

متلې

ستغه خو ښکاره چه وی
غته یا وړه چه وی

لرې د هغې لرې څه
ژبه ئې اوږده چه وی
چرې د ځان مۀ وایه
لویه او درنه چه وی
باندې اوره لاس لاندې مه
جگه دِ شمله چه وی
وایه په زړۀ مۀ پریږده
هله خو موقع چه وی

ښه د نهو یوه ښه
لاس کښې درسره چه وی

Sain Paul, MN
USA
August 3, 1993

غزل

څه شوې هغه لوړې ارادې ځما
پورته شه بیداره شه جذبې ځما
یوړمه چپو درنه ډوبیږمه
چرته ئې همته حوصلې ځما

چرته هم مالیار وومه په خپله زهٔ
برخه بیابان اوس ویرانې ځما
چاوې چه به گلو ته زیریزمه
ځار دِ د رنگونو افسانې ځما

تیره قافله رانه د وخت شوله
دا ځان له ژړا دا شوگیرې ځما
ژوند ځنې کنار ووم داسې کله زهٔ
څه شوې د خندا ډکې نغمې ځما

بخته ځما راشه ورکه چرته ئې
راشه په پوښتنه که راځې ځما
چاوې چه به زهٔ داسې زوریږمه
پورته د گوگله دا لمبې ځما

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
May 22, 1993

میلمانهٔ

حاسدان شو راته نن م هغه ښکلی
ما په وینو چه ساتلی وو نازولی

ورکوی چه درد د مینې په جواب کښې
ما لیدلی بې مَرُوته بلا ښکلی
تل حاصل ئې پښیمانی راته تول یاد
ما د عشق په کارونو خپل ژړلی
وایم څومره بختور دی هغه خلق
چه یاران د صدق اخلاص ئې رسیدلی
د یو خوږ نظر په خوند چه دهوکه نشئ
گام په گام کندونه ښکلو وی کنلی
چا ته نار نو چا ته نور شی دغه مینه
څوک خوشحال څوک په ژړا ئې ژړولی

پټ په زړهٔ کښې خوشحالیزمه هر بیت ته
میلمانهٔ لکه د لرې وی راغلی

2101 Knapp, Saint Paul, MN
USA
March 24, 1993

غزل

مینه څه خو ځان په اورستی کول دی
د خپل لاسه ځان په خپله ورکول دی

ما دردونو ته خپل پریزدئ چه دردیزم
له ما لرې شې پردی اوکه م خپل دی
د آدم بچی وفا چا سره نه که
دغه طمع د بې سود زره غلول دی
دا چه وای "په ما ګران له تانهٔ ځار"
دا لوظونه تش خبرې چل و ول دی
د رنړا ورځې خوبونه څه تعبیر یئ
د کنکرو کور هوا کښې جوړول دی

ته لا ځوان وینه دِ ګرمه نه پوهیږې
د زرین خبرې کرښې د ازل دی

Baltimore, Maryland
USA
August 9, 1992

غزل

چه زخمی شی د نظرونو په گذار کښې
څنگه زړهٔ ئې شی بیا پاتې په اختیار کښې

د خیالی دینا بهر راشه نو هله
شماره وه دِ ځان شمارې که د څهٔ شمار کښې
زهٔ د عشق په معنیٰ دومره څه پوهیږم
خوند د مینې ئې تول ایښې انتظارکښې
تهٔ د ژونده خپل مزه سرور که اخلې
ځه ورځه په سیل د گلو په گلزار کښې
ننگ اخلاص اعتبار احساس سوزد ځیگر
دغه واره لتووم زهٔ په هر یار کښې

ځه زرینه څه نور نوی تازه راوړه
څه زرې خبرې ارې په اشعار کښې

Saint Paul, MN
USA
August 19, 1992

PROPERTY OF ACKU 9280

TOP PRINTERS
& PACKAGERS